

ПЕТИ ОКТОМВРИ - ДЕН НА СТАРА ЗАГОРА



Скъпи старозагорци,
Уважаеми жители
на община Стара Загора
и гости на града,

На 5 октомври Стара Загора празнува своето възвисяване от пепелищата, борбения дух на жителите си и вярата им в бъдещето. На този ден през 1879 г., градът ни преживява знаменателно събитие - генерал-губернаторът на Източна Румелия – княз Алеко Богориди, в присъствието на Търновския митрополит Климент, на областния управител Нестор Марков, на кмета на Стара Загора Стефан Салабашев, на служебни лица и много граждани, полага на централния площад основния камък за възстановяване на Стара Загора, на който вече 31 години поставяме цветя!

С пламъка на първостроителите и дръзновението на първопроходците днес продължаваме да работим за неговото добруване, за да бъде още по-красив и уютен за живеене съвременен европейски град.

Пожелавам на всички да сте живи и здрави, да почувствате празника като свой и да забравите различията помежду си в името на Стара Загора!

Да ни е честит и весел празникът!

Живко ТОДОРОВ
КМЕТ НА ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА



Уважаеми
старозагорци,

В навечерието на 5-и октомври – Деня на Стара Загора, Ви пожелавам да се радвате на здраве и благополучие! Творете добри дела – имайте вдъхновение и мотивация!

Стара Загора е град с традиции, град с минало, град с бъдеще, защото в него живеее обичта на жителите му!

Честит празник!

Таньо БРАЙКОВ
Председател
на Общински съвет Стара Загора



В ПРАЗНИК НА ДУХОВНОСТТА СЕ ПРЕВЪРНА „НОЩ НА ИЗКУСТВАТА” В СТАРА ЗАГОРА



Хиляди старозагорци намериха своята духовна наслада в „Нощ на изкуствата”, която се проведе снощи в Стара Загора.

Община Стара Загора и културните институти в града организираха над 60 интересни прояви. Имаше концерти, изложби, експозиции, представления, забавни ателиета, срещи с творци и др.

Началото бе дадено в 19.00 ч пред сградата на Регионалния исторически музей.

„Това е тринадесето издание на Нощта на изкуствата. Ние от Община Стара Загора сме се постарали да направим всичко това за гражданите на Стара Загора. Програмата е изключително богата. Радвам се, че старозагорци са тук. Поздравявам ги, че имат отношение към изкуството, културата, науката. Насладете се и нека всеки намери своето интересно събитие”, пожела Иванка Сотирова, зам.-кмет на Община Стара Загора.

„Днес в Стара Загора е празник. Радваме се да посрещнем жителите на града в музея. Надявам се, че всеки ще намери нещо за себе си от всичко, което сме решили да покажем сега”, каза Петър Калчев, директорът на Регионалния исторически музей.

Военният духов оркестър при Втора механизирана бригада с диригент капитан Цветомир Василев зарадва първите посетители с концерт от известни мелодии.

Росица ВЪЛБОВСКА
Община Стара Загора



НОВ БРОЙ НА СПИСАНИЕ „ПТИЦИ В НОЩТА“

Излезе брой 2 за 2018 година на списанието за поезия, проза, критика, публицистика. „Птици в нощта” се редактира и издава в града на Николай Лилиев Стара Загора. В броя: Резултати от петото издание на Националния конкурс за поезия „Николай Лилиев”; Стихове от Таньо Клисуров, Йордан Атанасов, Николай Милчев, Амила Йозеф (в превод на Петър Атанасов); Елена Димитрова, Димитър Стойчев, Янко Панайотов и други; Литературен клуб „Менафора”- Пловдив (стихове от Минка Танев, Радка Атанасова, Йорданка Генцова); разказ от Лилия Христова; критика от Иван Енчев за последната стихосбирка на Йордан Атанасов „Необясним захлас”; Стойчо Митев - 35 години без Усун Керим; Стойчо Маджарски: представяне на новата поетична книга на художника Валентин Дончевски „Извън ритъм”; Преводи от английски на Кристина Божанова и Мария Бобева - стихове от членове на Дружеството на поетите от графство Съфолк, Великобритания. Епиграми и шаржове от Стайко Тополов и Анатолий Станкулов. В рубриката „Традицията продължава” се отбелязват празникът на село Казанка и 100 години на Народно читалище „Развитие - 1918”, село Оряховица, Старозагорци.

ХАЙКУ АНТОЛОГИЯ

Издателство “Фараго” - София, отпечата двуетична българо-английска хайку антология “Отвъд думите”. Антологията излиза под егидата на Българския хайку съюз, Хайку клуб Пловдив и Британското хайку общество. В сборника участват 120 автори.

Стоянка Боянова: изкачваме се // по стъпала от думи // чак до смисъла;
Йордан Атанасов: Капки по стъклото -// птици идващи към мен // от безкрая;
Альн Самърс: топлината // на две различни ръкавици // първи сняг;
Андрю Шимийлд: най-дългият ден // зачервеният врат // на работника;
Екатерина Кунова: Търсих човека // с фенер, а го открих // със светулка.

Виолета Солникова: тиха вечер // пдлъдъчи песни // люлеят житата;
Димитър Палазов: Два самолета// кръстосват следи //в отдалечеността си;
Кънчо Великов: август // зелен пламък на гущер // през сухата трева;
Лилия Райчева: стоя на брега // сянката ми плува, // но не отминава;
Станка Бонева: две рижки опашки // се люшкат едновременно - // момиче на кон;

Мерилин Флеминг, САЩ: снежинки // върху езика ти -// пурпурен минзухар.



КНИГА - СЪБИТИЕ

„ЯНИНИТЕ ДЕВЕТ БРАТА” – опера от Любомир Пипков, режисьорски проекции” е, без съмнение, забележително събитие не само в нашето книгоиздаване, но и в целия ни културен живот. Появи се след друго голямо събитие – кулминацията на културния сезон – премиерата на тази опера (на 22 март т.г.) и представянето ѝ с огромен успех в Большой театър, Москва на 24 май с.г. Да, досега не сме имали подобна книга, свързана с българската опера и музикалната ни сцена. Тя е нещо уникално, първа по рода си у нас. Подобни опуси, посветени само на едно музикално-сценично произведение, писани от режисьори, са голяма рядкост дори в страни с дълголетни традиции в жанра като: Русия, Германия, Полша, Австрия, Франция. Сещам се за книги на Покровски, Фелзенщайн и Херц, на Понел, Ото Шенк и Бронислав Хорович.

Академик Пламен Карталов, водещият днес оперен режисьор у нас (който издигна националната ни опера на световно ниво, при това след тежка криза), е проявил голяма смелост да напише този капитален труд, посветен само на едно произведение, първата опера на класика Любомир Пипков, създадена през 30-те години на XX век. Мащабен, впечатляващ опус, както с обема (цели 655 страници!), така и качеството си. Достоеен за тази „най-българска” и може би най-свършена национална класическа опера, която сега, благодарение на изключителната му постановка, преоткриваме отново и можем да оценим истински, по достойнство.

Акад. Карталов е отворил партитурата на този безспорен шедевър с амбицията да разкрие и преосмисли образа на неговите философски, психологически и социално-обществени послания. Според него тук



ВИОЛЕТА БОНЧЕВА получи награда за творчество, членство и „Почетно титство” на Фондация за гражданска култура Наджи Нааман, Ливан, на международния литературен конкурс, в който са участвали 2371 творци от цял свят. Тя печели наградата с разказ, написан на испански език, със заглавие „Нецата, които се случват”. В същия раздел са наградени още 36 души, чиито творби ще бъдат включени в „Годишник на наградите”, 2018.

Раздадени са награди за цялостно творчество, както и в раздела „Гений”, получена за втори път от украинския преводач и журналист Дмитро Частик.

Учредените през 2002 г. награди се присъждат на автори с най-еманципирани литературни произведения, отнотно стил и съдържание, които имат за цел да съживят и развият човешките ценности.

става дума за един „иносказателен шедевър от миналото, отпратен към бъдещето, в който рефлексите на събитията в това музикално-сценично повествование могат да ни развълнуват, разтърсят и днес.” И е успял да докаже тезата си, както направи това и в сценичен план, в постановката в Софийската опера.

Книгата е, подчертавам, голяма и впечатляваща. Ще спомена само заглавията на четирите ѝ основни части: 1) Операта на Пипков в епохата на новаторите за родно изкуство (30- те години на XX в.); 2) Родословието на либретото; 3) Поглед към партитурата (Езикът, Интонационният строй, Семантиката на тоналностите, Музикалната форма на операта, Музикално-тематичното изграждане, Лайтмотивите); 4) Поглед от сцената, общи аспекти, образи драматургия. Всичко това – резултат от един сериозен анализ, един кътовски труд, при една голяма и солидна научна подготовка. Всичко това в рамките на 300 страници. Не съм срещал подобен трудоруд на наш драматичен режисьор върху пьеса на Шекспир или Вазов!

Ценно и интересно е и приложението (цели 325 страници). Уникалното тук е, че Карталов е издирил всички народни песни (близо 40!) с мотива за Яна и нейните девет братя от легендата. Един голям труд! Представил е и разказа на Никола Веселинов, първоизточника на либретото (подписано от него, но всъщност дело на Любомир Пипков), представил пълно с текст, снимки и рецензии петте постановки досега на операта (1937, 1961,1978, 1984, 2018), реализирани с различен успех в София, Стара Загора, Русе и отново в София. Също и интересната дискусия около операта, предизвикала доста спорове, немалко възторзи и отрицания. Макар и обемн и решен като монография, този текст се чете лесно и увлича. Карталов има леко, образно перо, освен голямата ерудиция и култура, които е натрупал в своята блестяща кариера, с много върхове и открития.

Книгата е издадена много прецизно, на високо полграфическо равнище от „Захарий Стоянов”. Книга, която е нанстина един основополагащ труд.

Огнян СТАМБОЛИЕВ

ЕРГЕНСКИ ПАНАИР

Банко П.

БАНКОВ



След като американците и англичаните бомбардираха за втори път София, градът ни отесня от евакуирани учреждения и столичани. По главната улица се появиха офицери със шпори, бързаха мустакати ротмистри и напети колонници от кавалерийски ескадрон, минаваха достолепно натежали съдии и скромни писари с овехтели униформи от Върховния съд, очилати университетски професори и хубави артистки и артисти от трупата на Народния театър. Те бяха някак по-иначе облечени, шапките им – широкополи, ръкавиците – бежови, вместо вратовързки – вързани на фльонга шалчета.

Ескадронния коневръз сковаха на площада пред Каравеловото училище, около яслите процвилваха и гризяха юзди охранени бели, алени и черни като катран коне. Тръгнеше ли ескадронът за учение на Табашко поле, тропотът на подкованите копита събираше дечурлигата от Диксисанската махала. Подтичвахме отзад през целия град, за да гледаме със зипнали уста как строените в неспокойна редица коне и ездачи се понасят във вихрен галоп през зеленото поле, като страховито прииждаща река, земята къти глухо, развяват се гриви, падат фуражки.

В лятната градина на ресторант „Сплендид”, под платнени навеси на бели и червени райета, артисти пиеха пенеста бира от тежки стъклени чаши с дръжки, викаха им халби, играеха табла със съдии от Върховния съд. Съдиите носеха сака с жилетки, от горните им джобчета висяха златни ланци. Те споделяха полугласно новини от източния фронт и относно политическото положение. А професорът по биология, настанен у съседите, си почиваше от два до четири следобед и неговата икономка (това пък какво ли значеше, тя беше погрехвърляла мома с брадавица на горната устна), ни пдеше да играем на съседната улица, за да не го безпокоим.

Така през това лято нашият град се напълни с мъже, доста от които бяха ергени, по-млади, а и по-стари, хубави и не до там, но до един – софийнци и сред местните моме, които официално се водеха госпожици, настъпни голямо оживление, съревнование и подозрителност. Ергенският панаир ставаше в Градската градина, там в летния павилион два пъти седмично ескадронната духовна музика свиреше потпури от оперети на Калман и Лехар; по Баш Бунарската алея, край прохладния Осъм, по нея се проточваше неделната разходка; и на Хижата - кацнал над града танцов салон с озвучителна уредба. От високоговорител певци с наскърбен глас късно вечер пееше “...облаци дъждовни, тъжни като мен, сами...”.

Годежните си надежди и тревоги споделяха с майка ми четирите стринки племеннички; каква Вела – тя беше дъщеря на цивилен полицейски агент, възпълничка, белолица и червенкоса. Бях чувал майка да я пита как докарва точно такава червено, отнякъде го докарваха. Братовчедките ѝ, каква Гинка, тънка като папур, ти караше курс за медицинска сестра и каква Даца, тя пък не караше курс и си изрусяваше мъха

по горната устна. Двете бяха мургави и зеленооки, дъщеря на железаря чичо Стилян. И каква Пенка – снажна като царица и речовита, тя беше шерка на готвачката в Стопанското училище леля Маринка и се учеше на машинопис.

Като стана девети септември и войната свърши, бащата на каква Вела го намериха удавен една нощ в Осъма. Евакуираните учреждения се прибраха едно след друго в София. За там замина, утешена, каква Вела, тя се омъжи за дългунест секретар-писар от Върховния съд. Каква Гинка я взе слабогръд софийнец, който продавал железария на улица “Ломска”, каква Даца я отведе истински адвокат. Ама бил стар, на четирийсет и пет години, съобща под секрет каква Пенка, тя пък мина под венчило с мустакат хубавец – кавалерийски офицер. А главната артистка от Народния театър си

зарязя съпруга, разведе кмета и си го взе в София. Така свърши ергенският панаир.

Но не всички госпожици се вредиха. На нашата улица остана да момува дъщерята на червендалестия и белонос учител по химия, викаха му Хемико. Тя беше мило, възпитано момиче, с нежно лице и възпълни крака, поздравяваше всички по-възрастни съседки, на неделна разходка излизаше с баща си и майка си, не ходеше с кавалери на танцови вечеринки. Старата им къща, на етаж и половина, с плочен покрив, беше чисто измазана, в преметения двор от пролет до есен цъфтяха прекопани цветя, бжури, майски сняг, латинки и невени.

Майка понякога споделяше със стринка, докато тракаше с педала на шевната машина и си шиеше блуза на сини и червени точки. Дъщерята на Хемико, какво добро момиче, почтено, а все не му излиза късметът. Една зима на привечер, докато пълзях по пода край бумтящата печка и с пиратска шхуна преследвах испански кораб (шхуната беше ученическата кутна за моливи на брат ми, а испанският кораб – стар, разсетен татков чехъл), на прозореца се почука и в стаята влязоха студ и съседката леля Здравка. Тя беше синеока, от Луковит, играеше бридж и пушеше цигари “Златна Арда”. Майка ми я почерпи липов чай и сладко от зелени доматицета. На мен ми даде да оближа лъжицата, с която сипваше доматицетата от гледжосан глинен буркан. Леля Здравка сподели, че нени втори братовчед или трети, ама много добро момче, завършил специализация в Русия, е назначен за главен инженер в Горно Оряховското железопътно депо и търси спешно да му намерят почтено момиче, с което да сключи брак. Майка ми и леля Здравка изреждаха имената на оределите госпожици от махалата, докато аз виках “бум!”, обстрелвах с

бобени зърна испанския кораб, пречех на разговора и майка ми се скара. На изпращане тя сподели със съседката, че има нещо на ум, но бяха на стълбите, майка побърза да хлопне вратата, да не избяга топлото и не чух какво.

На другата привечер на вратата се потропа рязко, аз се спотаих под масата и майка въведе в стаята млад мургав мъж, стори ми се строг, сякаш намръщен, не много висок, като мечка, с кафява мека шапка и кафяв балтон от хубав плат. Майка го покани да съблече балтона и седне, отвори дума за времето, тази година застудява рано.

- Госпожа, разбрали сте, постъпвам като главен инженер в Горно Оряховското депо – прекъсна я той, отпи глътка вишновка от метална чашка, сребърна отъвь и като златна отъвitre. Често я товарех в чехъла като испанско съкровище, майка не знаеше. - Ще ми отпуснат квартира, но за да е самостоятелен апартамент, трябва да съм семеен - дока- то разговаряха, младият мъж оставаше неподвижен като скала, ни усмивка, ни да кимне. – Затова търся добро момиче, което да сподели живота си с мен.

Точно да разбира кое ще е доброто момиче, което майка е наредила, тя ме прати да върна глинена паничка със сухи сливи и ябълки за ошаф, беше ги заела предния ден от стринка. Може и нарочно.

Точно да разбира кое ще е доброто момиче, което майка е наредила, тя ме прати да върна глинена паничка със сухи сливи и ябълки за ошаф, беше ги заела предния ден от стринка. Може и нарочно.

Валентин ДОНЧЕВСКИ, Утро

На другата привечер, когато пиех чаша с кафе, аз бяхах с майка си и леля Здравка. Тя беше синеока, от Луковит, играеше бридж и пушеше цигари “Златна Арда”. Майка ми я почерпи липов чай и сладко от зелени доматицета. На мен ми даде да оближа лъжицата, с която сипваше доматицетата от гледжосан глинен буркан. Леля Здравка сподели, че нени втори братовчед или трети, ама много добро момче, завършил специализация в Русия, е назначен за главен инженер в Горно Оряховското железопътно депо и търси спешно да му намерят почтено момиче, с което да сключи брак. Майка ми и леля Здравка изреждаха имената на оределите госпожици от махалата, докато аз виках “бум!”, обстрелвах с

чер у нас се срещнаха дъщерята на Хемико, заруменяла от студ и засмяно улашена, сивото ѝ зимно палто беше с мека яка от зайче, и кафявият неразговорлив мъж с широко лице. Майка ги похвали и двамата, нищо че познаваше инженера само от вчера. Размениха още няколко любезни думи, той съобщи на майка, че ще заведе дъщерята на Хемико на танци и обеща, че ще я изпрати навреме до въщи. Късно вечерта, като излязох да пишам, в ледения въздух над града левизата от Хижата пееше наскърбено “...облаци дъждовни, тъжни като мен, сами...”. След два дни разбрах, че мило засмяното момиче с яка от зайче и мъжът с кафява мека шапка са сключили брак и са отпътували за Горна Оряховица.

Майка и стринка се събраха на плетка и печена тиква, аз натоварих съкровището на испанския кораб под масата, а майка въздъхна, като че ли с лека завист и обясни на стринка, така ставало, когато мъжът е узрял да знае какво търси, а момичето си дочака късмета.

Майка замълча, остави плетката на коленете си, загледа се през прозореца, зад него падаха бели снежинки. Може би съжеляваше, че някога е избързала, не е дочакала она мъж, който да я отведе на далечна гара, откъдето тръгват влакове за всички посоки на света.



Велин ГЕОРГИЕВ - 85

ДА ХВАНЕШ БИКА ЗА РОГАТА

Сега си давам сметка, че когато ми казаха: Не си за нашто ято... аз имах намерение да пиша истински стихотворения, тоест - да хвана бика за рогата.

За истинско стихотворение не се изисква време. И никой никога не ти го дава. Защото то те заслужава и те наблюдава.

Бикът към мене иде. Но аз се вкопчих в двата рога, тъй както знам и както мога. Напред-назад... назад-напред... Не си, не си герой...

И вече толкова години ни аз, ни той възнамерява да се спре. Каква ли изненада ще ми спретне... Дръж се, казвам си, Велине.

Бол рискован момент. Но сам съм си арбитър. Поеми от фрагменти. Нов Хаджи Димитър.

ДУМИ ПОД ЛИНИЯ

Кой кога ще умре - не е тема за разговор. Я стани по-добре, бедни ми Лазаре, и тръгни... Давай, давай, без да казваш: Не мога... Ето, виждаш ли - можел си. Браво. Пак не хлътна във мортата.

ЖИВ Е ТОЙ

Нещо пак се отпуши. Шурти. Бяло мляко - сякаш Бяло море. То било стихотворение. Виждам птичи пунктири над мен да се реят. Дямо Боже, здравей. Аз съм този, който все не умира.

ЛУДО СЕДЕМСТИШНЕ

Пощуривам, просто перколясам. Пак съм по високото, по билото. А и словото ми е мобилно. Жицата е кокиче - бяла лястовица... Ако лудостта ми е това, ще заложя бялата глава. Виждам относителното щастие.

Януари 2016



Атанас КАПРАЛОВ

ВЕЧНИ ПРИСЪДИ

Тегнат вечни присъди
над героите наши...
Искаш Левски да бъдеш,
но въжето те плаши.

Влизаш в Ботева дия,
ала изстрел те връща,
Щом не ти се умира,
стой до книгите въщи.

Не блести над тълната
с Яворовото слово,
че те чака разплата
и с куршум,
и с отрова.

Не търси рими върли
за властта –
като Гео.
Инак тя ще те хвърли
в своята пещ –
да се грее...

Можеш само с букети
паветници да храниш.
Те растат до небето!
Ти се сгърчваш до рана...

И разбираш героят
за какво тук е всъщност:
да умре за теб в боя,
в който ти днес отсъстваш!

МОСТРА НА БЪДНОТО

Защо не обявиш банкрута
на своите истини крилати?
Надеждите за светло утре
са куп музейни експонати.

Присъдата за тъмно днеска
просъсква като гилотина.
Виж –
гърчи се в отвъдна треска
обезродената родина.

Светът пък,
до ръба накръкан,
кръвта от мозъка си точи
и киска се като побъркан,
решил
сам
в бездната
да скочи...

Но ти не спираш и тогава
да браниш пак духа осъден!
Навярно Бог те припознава
за мостра на живота бъден.

От теб по щипка
той ще вземе
любов,
достоинство,
вярност,
мисъл –
за други хора
в друго време...
Ако от тези тук спаси се!

ЕДИНСТВЕНА ПОБЕДА

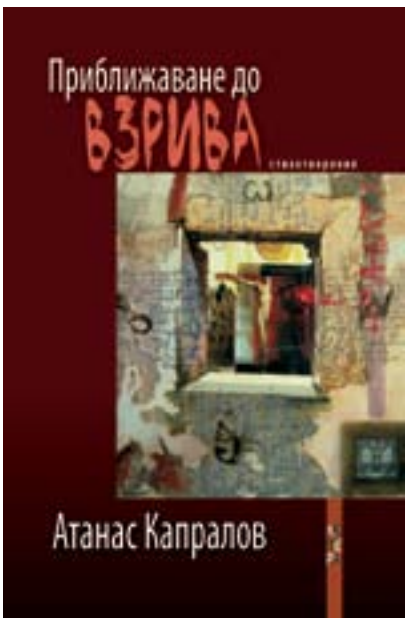
От загуби се уморих
да съм с душа несъкрушима...
Разхождам се като турист
из своя бивш живот...
И снимам:

тук за мечтата вдигам тост,
а тя е в примките на паяк;
там стиснал съм в ръката коз
и... пак надцакан съм накрая;

нататък махам уж от връх,
а в ниското съм май хързулнат;
все гол на злото вкарвам пръв
и все ме бие то –
на нула!

Отчайваща екскурзия –
в усонте й съм натикан...
Но миг преди да се смразя,
е факт
спасителната снимка:

аз мога
пламнал,
горд,
красив
в очите ти да се огледам.
В тях и отвъд ще бъда жив...
Единствената ми победа!



СПАСИТЕЛКИ

На дъщерите ми

Някога за синове мечтаех –
два пъти ги чаках с хляб и сол!
Два пъти ме оглуши накрая
плач родилен от неискан пол.

Мислех си –
това не е възможно,
сгърчен в своя мъжки неуспех.
Но с утехата на съпн художник
нежните създания приех.

Те растяха
с приказни капризи,
с барбита,
с принцеси,
с чудеса.
Знаеха –
когато съм наблизо,
аз от всяко зло ще ги спася...

В тази роля на спасител чуден
никак неусетно се вживях.
Дваж по-силен всеки ден се бях,
вярлата в доброто снастрил в тях...

Знам – един ден ще съм стиска
плява,
но спокоен нека е светът:
моите дъщери му завещавам –
с доброта си да го спасят!

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕ ЗА УТРЕШНИЯ ДЕН

След „Жив и свободен“, каквото е заглавието на предишната му книга, съвсем естествено е това „Приближаване до взрива“* на поета Атанас КАПРАЛОВ. Свободата има цена, а и той винаги е бил от официално неогласените, но видими и ярки, истински лица на съвременната ни поезия. Сегашното негово „Приближаване до взрива“ е метафора за края, който е различен за всекиго и неизбежен. За поета също. Неговият лирически герой тук е персонализиран, неповторим, обусловен от мисията, която сякаш му е вменена свише и която го предопределя и води. А крайът все още е само предчувствие. Той може да се превърне и в начало. Той е взрив на мечтите и звездните копнежи, на болките и страданията, на очакването и на забравата. Това ни дава сили да загърбим земните си илюзии и да се взрем, да провидим небесната саможертва в името на всички, от което светът неумолимо ни е отдалечавал. Но което въпреки всичко е възможно. А може би и близко, предстоящо! Някъде там, при звездите, в безкрая на небесното съвършенство, на безсмъртието и вечната истина.

Заради тях все пак си е струвало да ни има, да бъдем. В отминалото, сега и тук, в себе си или в изначалните светове на словото, на опази необикновена и пророческа визия, която е „демонизаторът“ на чувствата и на думите, и която ги превръща в слово.

„В начало беше Словото; - казва евангелистът: и Словото беше у Бога; и Словото беше Бог. То в начало беше у Бога. Всичко това стана чрез Него; и без него не е станало нищо от това, което е станало“ /Йоан 1:1-3/.

Словото е началото и краят, „алфата и омегата“. От него е възникнало всичко. Това, уви, не е по разума на всеки, макар като знание да е общодостъпно. Богоподобие то е небесна даденост, богоизбраност. Както и поезията. А героят на тези стихове е онзи сегашен Христос, за когото пораждащата сила, взривовите на словото са колкото творения живот, толкова и смъртоносни. Даже любовта, вечната спътница на сътворението, винаги е в състояние да го прозре и обузда. Но тя всъщност е както първопричината, така и последствието. Тя е вдъхновението и връзката помежду им. Тя е мостът към звездите. Любовта е изворът на спасение от сянката на смъртта и безверието. Тя е олицетворението на мечтата за земен живот и небесно щастие- реална и неосъществима, осъществена и недостигната, вечна /”Вечни“/. И тук, на земята, и там, в отвъдното /”Премазани от скоростта“/.

Ето така в новата книга на поета Атанас Капралов звучат колкото познато, толкова и по новому сласове и лирически послания, напомнящи както за ежедневните тревоги на България, така и за героите от миналото, за трагизма и величието на българския дух и слово /”Вечни присъди“, „Словото в немилюст“/. За поривите на съпружеската и родителската взаимност, за цената на приятелството /”Среща в небето“/, за страданието и кръстните мъки на словото, което е и взривоопасно, и едновременно с това крехко, безсилно да се противопостави на действителността в този свят, съпано и неустово устремен към предизвестената си гибел.

И сякаш няма надежда, сякаш всичко е вече загубено. Но ето, че пак само словото е в състояние да ни спаси, да ни обнадеежава и окриля. Престъвяващата сила, неземният устрем на поетичното слово е и живот, и свобода днес. А така е било винаги. Но пак не за всеки, а само за призваните, за онези, които имат дарбата да го носят в себе си, да го превъплъщават.

Поетът Капралов е без съмнение един от тях. Неговите стихове са своеобразна опора и знаме. Те са призив и вдъхновение за обезнадежените. Неговият сякаш извънземен, звезден глас ни внушава колкото скръбно и носталгично, толкова и оптимистично да потърсим сили в себе си, да вярват, да мислят и да мечтаят за горди върхове, да покоряват небесни хоризонти.

Но май гибелната власт на порока и разрушенията вече е толкова всеобхватна, а злото е толкова ненайтено, че дори и неговият лирически герой не е далече от мисълта да се предаде. Макар и непобеден, да осъзнае собствената си безпомощност, обречеността на своя заразяващ устрем към звездите. Това се долавя съвсем ясно

в едно от най-хубавите стихотворения-”Смяна на местата”

....*Но днес е епохално късно да съм на Бога пръв наместник. И вече не изпитвам драма, че е осъдено доброто. Сърцето ми – сизифов камък - търкува в ниското животът... Сега си сменяме местата, крив саят, на злото ненаситен: смирено лягам ти в краката, преди от теб да ме изриташ“.*

Но така е само тук, в това никак неочаквано признание, посветено на приятеля Йордан Фурнаджиев. И може би изглежда непристъпно. Защото още в следващите куплети на „Сомнамбули в космоса“ и „Миг небе“ азът на твореца отново е предишният – зоващ и увличаш, стремителен, космичен. Надраснал земните дребнави страсти, зарезан в пространствата на духа, на времето и световите, от които се ражда вярата в любовта и в престъвяването.

Поетът все така ще продължи да бъде „огледало кошмарно“ за хората с нечиста съвест, обсебени този свят и родината. Богоподобна е неговата мисия наистина, макар сама по себе си да изглежда „невъзможна“. Има стихотворение с такова заглавие. И все пак надеждата е жива. Колкото и да е бледа, призрачна и илюзорна. „След всичко - удар подир удар! - ти вече си в клинична смърт. И няма как да се събуди, освен с лъжата: „Високам път!“... /”Словото в немилюст“/

А пътят всъщност е едно от имената Бога. И в Него е спасението. В словото Му, озвучило и осветило стиховете на Атанас Капралов! И в пречистващата магия на завръщането – към виденията от невинното детство и башиния дом /”Пролетно завръщане“ и „Балада за лудите съззи“/; към небесната представа за мама; към дядо и баба; към дъщерите, завещани на света, както и стиховете /„Спасителки“ и „Сватба“/. И не на последно място към „скръбния“ град край Марица, от който си е тръгнал „непотребен“. И сякаш „издухан“ от „зловонните провинциални сприи“, които все така ще продължат да надмгват и съдят истината и почтеността. Този град, също като родината от уводното стихотворение, вече е ненужен спомен, изглежда бавно, като свещина в софийския храм, в новата душа, в „новата кожа“ на столичанина. Или виец по вълчи „от Странджа до Дунав“ в оазис „утренна вяла родина“, превзета от „безродници“ /”Вълча родина“/.

Ала фалшът и покрватата не са само тук. Те са навсякъде и с тях битките се водят непрестанно. Битки за честта и за личното достойнство, за доброто на всички...

„Ти сочиш вездещата покрара с провинциално-столичен адрес... И уж си водиш битките за чест, а всъщност – водиш битка за България!“
/”Битки на честта“/

Но и светът също като родината вече е „смъртник“. Те трябва да бъдат заченати, да се родят отново. Да бъдат пресветлени от истината, от любовта и саможертвата.

Това всъщност е и лийтмотивът, посланието на тази поредна забележителна книга на Атанас Капралов. Повечето от стихотворенията в нея са като мини-взривове на сърцето и паметта, които осеняват с мълните на откровението и със светлината на изповедността, на прозрението.

Вече казах, че Капралов е истински поет, поет по призвание, чиято многозначна образност и стилистика са ярки и въздействащи. Те покоряват и разтърсват, карат ни да се осветим, да познаем себе си и света. Да се покаем за своите и за чуждите грехове и да се пречистим на прага на вселенския взрив, който предстои и на който сме обречени по рождение.

Поезията на Атанас Капралов е сякаш контрапункт на времето, в което живеем. Тя може би наистина е като „мостра за живота бъден“, а „Приближаване до взрива“ е неговото своеобразно предупреждение за бъдещето, за утрешния ден на всекиго от нас и на човечеството.

Йордан НАНЧЕВ

КАПРАЛОВ, Атанас. Приближаване до взрива. Стихотворения. Издателство Лепера. Пловдив, 2018, 96 с.

Методи ДЖОНЕВ

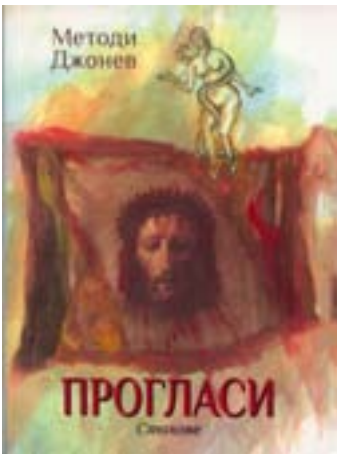
И как да се върна при теб
с тези черни печати в душата си.

ЕРЕС

Къде да сложа знак за кръстопът
при всичкото ни съпано безкръстие,
при всичката ни блудна безпътница.

закриха театъра
вишнева градина
се отменя

Разминавам се
с лудия
той говори на глас
аз на ум
и двамата
не ни чуват.



КЪЛВАЧЪТ
проповядва не изписвана
поезия

НАРАМИЛ Земята,
се оглежда за шепа пръст.

НЕ ХВЪРЛЯТ корабите сянка
на земята,
не хвърлят корабите котви във земята.

НО,
и извивката на залеза
не е за пренебрегване.

Търпеливото преглъщане
на залька живот.

Не сме стари, приятелю,
просто дълго репетираме за
Там.

Истината не е във цъфтежа -
там е само ароматът й.



Светлин СТОЕВ, Ода за музата

ПОЕЗИЯТА - сияец,
обърнал гръб на прозячния.

СЪМ змия в пазвата ти.
А кой не би -
такава пазва...

Мълчанието се вмирихва
откъм езика.

РИМАТА - дребна шарка по поезията.
Куплетът - сетния й клуп.

На Пламен Анакиев

Откакто я помня,
златната рибка в мен
си пожелава само три морета.

Из”Прогласи”, Методи Джонев, стихове,
ИК ”Огледало”, София, 2018.

КНИГА ЗА БАЩА И СИН ХРИСТОВИ



живеят разделено – децата и жена му в Кюстендил, а К.Христов в София. За литературните изследователи е много ценна главата със спомени за бележити събратя по перо и съвременници на поета. Те са включени в книгата му „Затрупана София“. В настоящата книга влизат спомените му за Петко Каравелов, Константин Величков, Стоян Михайловски, Пенчо Славейков, Мара Белчева, П.Яворов, Елин Пелин. За всеки от тях е разказано нещо специфично, което е впечатлило писателя. Неговите спомени обогатяват познанието ни за тези автори, внасят допълнителни прири към личността и делото им. Така например, Стоян Михайловски е бил учител по френски на К.Христов и освен на предмета си е държал много и на религиозното възпитание на учениците.

Публикувани са и писмата на Иван Вазов до поета, които говорят за доброто отношение и поклонение пред таланта му от страна на Вазов. В отделни глави е разказано за запознанството и женитбата на К.Христов с жена му Невена Палашева. Публикувани са и писмата на поета до жена му и децата му Владимир и Анна. В тях той се откроява като грижовен съпруг и баща, макар да

доброволното му изгнание в Прага като преподавател по български и немски език в Карловия университет. В Прага поетът написва един от най-хубавите си стихове в сборките „Каменият бряг на Прага“ и „Огледалото на Вълтава“. Втората сборка включва негови преводи на чешки поети на български език, които са с високо качество като превод-на поезия. В отделен дял са включени и спомени на приятели за Кирил Христов. Тук влизат спомените на Христо Цанков-Дериджан, на дипломата Петър Нейков, на Стефан Станчев, Симеон Радев, Михаил Арнаудов. В обособен дял са спомените на съвременници на Невена Христова за дядо й: Радой Ралин, Ема Йончева, Александър Янев и др., както и разказ за литературния салон „Кирил Христов“, който внучката му организира в дома си. В него участват много български интелектуалци, които ценят творчеството на К.Христов. Обърнато е внимание и на училището в гр.Стара Загора, носещо името на поета. Първата част на книгата завършва със снимки и карикатури на поета и библиография на книгите му.

Втората част на “Рими и формули“ е озаглавена „Синът Владимир Христов“. И ако за бащата Кирил Христов знаем повече, оказва се, че синът е също много известен български учен, специалист математик, геодезист и астроном, академик, с големи заслуги в науката. Той е дългогодишен преподавател по геодезия в Института по строителство и архитектура; работил е в Астрономическото отделение на Военния географски институт, председател на Националния комитет по геодезия и геофизика на БАН. Спокойно можем да кажем, че Владимир Христов е баща на висшата геодезия у нас; световно признат, неговите трудове се ценят и издават у нас и в чужбина. Бил е перфекционист в работата си, за което разказват неговите ученици и приятели. В същото време е бил и широкоскроена личност с интереси в областта на музиката и др.

Бил е доста разсеян като човек, чиято съзнание е заето с науката. Невена Христова е събрала спомените на много негови ученици и последователи. По този начин тя възкресява спомена за него. И в този дял на книгата са включени много снимки на Владимир Христов и библиография на трудовете му. Навсякъде Н.Христова предговаря кратко и съдържано съответната глава, което дава допълнителна плътност и автентичност на текста.

Тук бих искала да отбележа колко важно е наследниците на подобни личности да имат съзнанието за значимостта на техните талантливи предшественици. В това отношение г-жа Невена Христова би могла да бъде дадена за пример. Нейна инициатива е президаването на книгите на дядо й Кирил Христов: „Затрупана София“, „Жени и вино, вино и жени“, „Ледът е строген“, „Кирил Христов в 155 писма“ и др. Тя дари голяма част от архива на дядо си на Националния литературен музей, а архива и книгите на баща си на БАН. По този начин учени и изследователи, литературни критици и други, изкушени от литературата, ще могат да ги ползват. Това вече говори за изпълнен синовен дълг и отговорност към бъдещите поколения.

Подобни книги наистина се правят трудно. Необходимо е много хора да бъдат издирени и помолени да дадат спомени за личностите, предмет на книгата. Необходимо е много време да се съставят и предговорят подобни текстове, за да се получи компактно книжно тяло. Затова авторката изказва своите благодарности към всички, които са й помогнали при работата й. Ние – читателите, трябва да бъдем също благодарни, че подобен род мемоарна книга излезе на пазара да обогати нашето познание за Кирил и Владимир Христови.

Невена Христова. Рими и формули. С., Тангра ТанНакРа, 2018г.,253с.

ОБИГРАНОСТТА НА ПОЕТА-БЕЛЕТРИСТ ИВАН ЕНЧЕВ

Михаил ТОШКОВ

Пристъпвайки към текста на Иван ЕНЧЕВ („Окоето на залеза“. Изд. „Българска книжница“, С., 2017. Редактор Йордан Атанасов.)q предварително знаех (взимал съм отношение към негови белетристични творби), че той не е от авторите, които пра-

В романа „Окоето на залеза“ се по-познаме в разностранна нюансировка на речта, която подобавашо приляга на отделните герои - журналистът е суховат в езика, който отговаря на прослойката на интелегентията, на поочуканата градска общност, сред която се подвизава този човек, дипломатичен и слъжрано емоционален.

Той се тревожи от своите угризения, но не влага старание да бъде богато речовит, задачата му е да извлече повече от душевността на главния герой (бай Ганьо). В спорове и дружеско манипулиране между двамата следим как се ражда чък речта на един човек, расъл в по-непосредствена среда - говорят му е богат с фрази от местно значение, но специфично подчинени на фолклористиката, подплатени от естествено възникваща афористичност, чрез която се низже и пикантност, и умотворчество. Реч, която придава чистосърдечност и искреност на по-опростеното съзнание.

Но тук проличава и майсторството на автора да нюансира говора на това малко общество. Прехвърлянето на езиковата нитонация от един тембър на друг, от една речова нагласа към друга води до психическо обогатяване на повествованието. Езикът на всеки отделен герой откроява релефността на неговия образ и внушава естественост и непринуденост на обстановката, изтъква ни от скучноватост и еднообразен езиков ритъм. Авторската реч е прецизирана - тя е прехвърлена хитро върху героите, по този начин подпомага на повествованието да се разгръща в различните му форми, езикови и описателни. Общо взето, приложен е език, роден в пряка връзка с битието на описваната обществена група. Можем да определим езика на бай Ганьо като „образен“, изпълнен с духовитост, непринуденост и с дълбоко впит корен в недрата на българщината. Съвсем друго звучене има речта на неговата съпруга Димитрина, в която долавяме комерчески нотки и приспособяване към говора на потребителската прослойка, характерен за времето на един неудачен съвременен политически преход у нас. На този говорен език и разнобразна диалогичност проличава психичната нагласа на бай Ганьо, в която ярко изпъква и неговият патриотизъм, и плуващите в спомените му преживявания от преминали войни. Ненапразно авторът ще му отреди съдба на човек, достоен да стъпи върху гранита на паметник, символ на изстрадана съдба.

Тъй като чрез дълбаенето в строежа на повествователния език се опитвам да отразя и характеристиките на отделните герои, ще спомена, че диалогът при дъщерята Гергана е коренно различен от този, който съществува между родителите ѝ, нещо напълно естествено при едно поколение, което търси излизат от застоялостта и път към някаква илюзорна свобода. Път, изпълнен с препъни камъчета на житието, което сами си коват и което ги натовазва с драматични сп. Като представител на едно поколение, откъсващо се от отечителния ред на вехотото семейно гнездо, дъщерята ще понесе и негативните последиства на неудачно избран път и ще стане посетел на нитрига, който ще избухне в края на романа. Образът на дъщерята Гергана е интересен, емоционално изграден и паралелно движещ се с този на майката Димитрина като неин антипод. Образ на съвременно момиче, което прави усилия да се измъкне от примката на майчиния обещаваш мантилет, за да захвърле в кръга на артистизма, на изкуствено подредена атмосфера, изискваща нова нагласа. А тази нагласа на обърканост и външни подра-

жания ще стовари на крехките ѝ плещи споменатата нитрига. Авторът ще държи в сянка това драматично преживяване на девойката до последно (специфичен подход - напрежението да е на висок градус). Кolkото и да е изолиран в текста образът на Гергана, със загадъчната интрига е повдигната емоционалната наситеност на литературното произведение и неговото въздействие над читателя.

Силната емоционалност в текста се дължи на жизнения опит и творчески натюрел на автора. Ще го нарека „Иваненчев почерк“ (разигран, жив, преливащ от един психоритъм в друг). Ако липсваше тази Иваненчева емоционалност, романът щеше да заприлича на механична, сива, безстрастна фотография.



Петър ПЕТРОВ, Жена

Като се спирам на речта на героите от „Окоето на залеза“, то е, за да подчертая картинността на стила, богатата изразителност, свежест, пластичност и колорит, които по оригиналност и красота са забелязани (и то осезателно) в по-ранни белетристични творби на Ив. Енчев, които бяха разгнати върху по-обширен текстови „фронт“ - отбелязани от литературната критика с достойнство. Авторът грижливо подбира формите на речта, както и психоразкриването, за да строи своята особена образна система - допир до говоримата народна реч, умело използване на някои диалектизми и архаизми, които придават приятна приказност и особен колорит на цялата творба. Чрез езика и синтактичния строеж са изведени на преден план и специфичните физически качества на отделните герои, които се превръщат в индивидуалности, а не във фигури от уедиаквен миманс.

Литературните герои в „Окоето на залеза“, kolkото и индивидуализирани да са, образуват едно цяло, малко общество, в което са отразени обстоятелствата и промените на времето с неговите отрицателни и положителни особености. Това обособено общество всъщност е огледална картина на душевността на писателя, на неговия светоглед и разбирания за морал и чувства.

Авторът е подбрал своите герои, които да действат като коректив на някои негови душевни и физически състояния. Ив. Енчев не е неутрален към изграждането на характеристиките, като по този начин прокаква и своите идеи как трябва (или не трябва) да се развива дадена обществена група. Не съществуват измислени персонажи - те са отразение на авторската същност, и както

казах, негов коректив, но и наш. Ние или ги възприемаме, или отхвърляме. Симпатичен ми е образът на бай Ганьо Мечока. Но това си е мое лично предпочитание. При друг човек, с коренно различна нагласа за възприемането на света, този образ няма да му се понарави с наивитетата, който носи в себе си. Добре, че авторът е подбрал героите си с различен душевен строеж и поведение, за да предизвика у читателя тяга към поучение - без обаче всякакъв дидактизъм.

Вашите герои, писателю! Та това си ти, kolkото и да ти е чоглаво да се съгласиш с тази истина. Нима не е така и при Ивайло Петров, и при Йордан Радичков?

Диференцираността и пълнотата на романа се дължат основно на разнообразната речова форма.

Приказливостта на Ив. Енчев, емоционалността, които влага в творбите си, утвърждават един лично негов стил на белетризиране, характерен за зрелите му творчески години. Споменавайки за стил отбелязвам, че той идва от авторския мироглед, от съдържанието на жизнените явления, които определят и творческата индивидуалност и майсторлъка при използване на езиковите форми. Авторът (например) нарочно изсушава облика на журналиста Боляров, за да изпъкне по-релефно образът на по-томствено патриотичния бай Ганьо, напомним на някои от Елинепелиновите герои, но вече поожулен, шлифован от бруса на времето, ала останал приятно остър дори с поизгладените ръбове на своето поведение.

В стила е изразена и творческата самообитност на писателя, която (в случая) ни въвежда в особена негова душевна нагласа. Като отварям дума за стила, за да смъкна „нещата“ до по-лесна усвояемост, ще наблегна на стиливия еквивалент „почерк“ (наричен от мен „Иваненчев“), логически и образно упълнен. Изложението на фактите, които доизграждат образа на бай Ганьо, се трупат постепенно и пирамидално - упорито авторско

вайение, естествен колаж от вилетени едно в друго събития, които идват откъснати от минали преживявания на главния герой. Иваненчевият почерк (народности епите-ти, изразителна афористичност и непринуден хумор) е особен влог в личните авторски достижения. Хуморът и иронията бликат от спонтанните изрази на бай Ганьо. Това проличава доста осезателно в диалозите, които той води с по-суховатия журналист Боляров (което е също авторски похват), и в отношението му към своето куче (епизод - малка, но съществена драма в повествованието).

Приятната ироничност е с превърнала в търсена канаваца, в която авторът бродира поведенчески състояния на героите си. Мисля, че това е нещо ново в почерка на Ив. Енчев - да осмисли нещата откъм веселата им страна. Ако не е мекотата на постигнатата в случая ироничност, цялото повествование можеше да се превърне в своеобразна сатира. Но авторът не е търсел това, за да не прави творбата си особен римейк на доста популярния у нас стародавен бай Ганьо от книгата на Алеко Константинов. Ив. Енчев майсторски се е предпазил от подобно подхлъзване, показвайки, че с поведението си конкретният човек утвърждава едно име, а не обратното.

Книгата „Окоето на залеза“ бих определил като интересен глас в нашата белетристика, която в последно време се опитва да излезе от някакъв сенечест застой, наложен ѝ от духовната задържаност на времето, в което се намираме. Усеща се просветването на позасянал прожектор върху едно или друго излъчване, показвайки, че с поведението си конкретният човек утвърждава едно име, а не обратното.

ЕХО ОТ ПЕТИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС „НИКОЛАЙ ЛИЛИЕВ“ 2018



Сава ВАСИЛЕВ, В. Търново

Откакто точим пачите пера върху скалите
потъва камъкът и времето мълчи.
Слугите носят пресни плодове.
Препълват кратерите с вино.

Кои са тези пратеници под звездите?
Оракули на нашите прокълнати желания?
Не! Ще ги познаете по двете черни змии
над герба им от лунни дискове.

С мълчанието и нощта провисват дните ни.
Потъва камъкът, а времето мълчи.
Пирът започва. Стичат се годините.
И всички, всичко бавно се повтаря...

Стилияна НИКОЛОВА, Черноморие

СРЕЩА

Запазете ми маса за двама..
И сложете червените свещи!
Тази вечер една млада дама..
Е поканила никой на среща!

Запазете от скъпото вино..
И сложете кристалните чаши..
Като цяло поръчвам Мартини..
Но пък поводът днес ми е важен!

Аз ще бъда облечена в черно..
Той е мургав, висок.., малко страшен!
Нека всичко да бъде перфектно..
Имам много неща да му кажа..

А когато започна да хвърлям..
И ви чуя кристалните чаши..
Няма нужда да ни изхвърляте..
Всичко чуено аз си го плащам..

Запазете ми маса за двама..
Не забравяйте скъпото вино..
Тази вечер една млада дама..
Ще си тържее сама и... виновата!

Петя ПЕТКОВА, Германия

ЕЛЕМЕНТАРНО

Дай ми посока, дай ми пространство,
взemi ми всичко, върни ми малко —
или обратно.
Пиши ме звучно, чети ме сухо,
във всяка дума ти ме отричай
сے постоянство.
Не ме намирай, не ме загубвай,
не си слобявай картинка с мене —
от друга кал съм.

От мене покрив няма да стане,
отморна глътка, завивка топла,
нито пътека.
Във моя корен звъни пружина,
току обръщам пръстта и тръгвам.
След мене зрее.

Васил СЛАВОВ, София

ЛЯТО

Пак този топъл калдъръм
и птиците,
чимшира и морето –
дете,
далечният черковен звън,
параклисът,
свещицата в сърцето му.

Светликът тих,
прозрачна мараня
и ладията пияната целува,
и златно,
злато по гerdана на брега,
а тъжно, шом брегът
от теб отпудва.

Изгрява заливят със синя диадема,
високо неиде
вятърът гори
и със криле
от полет уморени
разстилат ангелите
утринни мъгли.

И шепотът на вечната камбана
издига трелите си над асмите –
неделя,
свято,
топлина струи
към лятото,
покръстило очите ти.

Пак този топъл калдъръм,
пак спомена,
смокинята, детето;
животът – този кратък,
светъл съм
и някъде –
свещицата в сърцето ти.

Пламен ПАРНАРЕВ, Пазарджик

Вали. И в мрака с жълти плодове
лозници многоръки в транс
чертаят
на вятъра, под сухото небе,
началото на есента
от края на най-безликото слънце,
решило да поине днес света ми
в съзлите на червения петел,
в дима на зимните комини.

И старо отлежало вино
да грее черното котле.
Потича мракът,
пали жълти свещи
в гръбнака жив на селската река.
Варосани следи от чужда вечер
в снега потугени ще спят. Ще спи
тук в края ъловат света ми.
А от дръвника с лунна пита
невидими ръце кръвта събират -
червеният петел ще е отлтинал
в душата си нагоре...
и подире,
където жълтите лозници в транс чертаят
сред вятъра по сухото лице,
все името останало от някой..
в началото на есента / или на рая /
кръвта ще пълни новото сърце.

Иваницка КОЛЕВА, с. Димча, общ. Павликени

ЗАЩОТО ТЕ МЕЧТАХ

Прекланям се пред всеки изгрез нов,
сактивна съм, че просто съществувам.
На този свят дошла съм от любов
и да живея със любов жадувам.
Прекланям се пред всеки залез тих,
скрил в павзата си златните лъчи.
Аз в лунния пролясък удових
на влюбен мъж шастливите очи.
И помня, как край мен се завъртя
една стихия от любов и грях
и всичко, всичко преобръна тя.
Сега съм с теб, защото те мечтах.

Светла ГУНЧЕВА, Бургас

БЕЗСЪНИЩИ

Не спя. Тъгата дръпва лък по струните ми
под съпровода на дъжда-пиано.
И се разпръскват звуците безлунни –
врабци, от милостива длан нахранени,
в една соната за цигулка и пиано
в ла-минор.

Красиво е. Тъгата е творец.
Издига тя пиедестал във моя двор
на не един, измокрен от дъжда врабел,
рисува с пръст по запотения прозорец,
убежища за всеки безпризорен спомен
за минали на дъх от мене хора,
от делничния хляб изронени,
които влачат дирички след себе си
и на душата-инструмент

тревожат струните.
Изтъгвам ги. Във думи ги погребвам.
А после си поръчвам пълнолуние.



Ивана БОЧЕВ, Русука

Ивелина РАДИОНОВА, Провадия

ПОЕМАМ ДЪХ...

Сънят си няма бряг. А низ от детелини...
Стрелките спират. Само от умора.
Мълча над чаша чай. С дъх на къпнини.
Самотна съм. Сред хлядните хора.
Сърцето ми – убежище за птици.
Душата спляна е в предчувствие за зима.
Мъниста ли разпръсквам във зеници?
Живот... е лице на тъжна месечина...
Показват сламката за най-добро спасение.
Нима?... А лудите са най-шастливи.
Цветята да запаят? За знамение?
На огън хвърлям всички залези красиви.
Вали. Венчален пръстен е нощта.
Мечтите за утеха от небото капят.
Поемам дъх. Най-тънка граница е любовта.
Съзлите ми във листопадите се ставят.
Една надежда наза, като канка мед –
за мигове, в които ми гостува самотата.
Понякога не съм жена. А късче лед.
Със късни жерави разсичам тишината.
Измислици в глухарчетата сняг. Ръми.
И с утрото възкръсвам за живот.
Обричам себе си на вятъра в зори.

Дилия ХРИСТОВА, Бургас

Заплитат се в стрелките на часовника
минути на безпомощно очакване.
В немилостивото безвремие
вали особена тревожност.
Нахлува нощ в окоето на прозореца.
Звукът на стъпки
е измамни.
Затворник си на сетивата,
изгубени в ненужна вяроност...
Животът ще започне с изгрева –
врата към другата
реалност.

Красимир МАНЕВ, Русе

...ИСКАМ

Искам да ти подаря дъжд.
А не мога. Така искам.
По-нежен от мене
понякога.
Любовта си изкусна
разлискал.
Помилвал косата ти
с трепетни пръсти...
Искам да ти подаря дъжд.
Нищо,
че от него те ревнувам.

Олег ГАЩАРОВ, София

Току-що прероденото листо
пие вятър с дъх на липа,
аз преглъщам кървави залъци
и те търся в чаша с тъга.

Счупен плувам в океан от безвремие,
Непосилна е всяка вълна
и изгубил посока забравих,
да живея тук и сега.

И боли изтерзаното тяло,
търси в заем нова душа
и притоплям старите спомени
във дъждовно с жива вода.
Този чай съвсем не помага
и в безкрайната самота
уморено съм вперил зеници...
от небото ще падне звезда.

Стамена ДАЦЕВА, Разград

РАЗМЯНА

Дяло копае в градината
и търси заровената преди три години
бутылка с вино.
Вместо нея намира римска монета
и не може да се научи:
колко жадни трябва да са били мъртвите,
че да си плашат.

Теодора ПЕНЕВА, София

ЩУРЦИ

И някак всичко ми е идилично
в миата, когато в лятна песен
Шурец започва нощна смяна вдъхновение
с треперещ къс акорд
и с щурчова въздишка в ре-минор.

И сикаш с Времето творим с пиано
свършено рондо на четири ръце.
И най-накрая сверихме си стрелките,
и най-накрая сверихме си акордите.

Музика е всяко вдъхновение,
а всяка глътка вдъхновение
изживяме без дъх.

Другото е само куп красиви трепети,
затворени в перфектен миг.

Ще чакаме.
Избледели от безкрайно разминаване,
ще дебнем ново отражение
из падащия мрак.

И нов
перфектен
Миг.



БОТЪО БУКОВ - 70

Седем дни узрява светлината – в седем бездни, в седем небеса. Жалят седем свещи в менората за несбъдващи се чудеса.

Седем седмочисленици струват своя помен в българския храм. Седем стиха Господ ми диктува. Осмия го сътворявам сам.

Аз трябва да живея бързо. Отгъсени от своя цвят, узрели пориви завързват овошките дори през март.

Дори и август ме убожда с иглички от прокраднат мраз. Навярно всичко е възможно и невъзможният съм аз.

И вместо пак да се заричам, връхлитам листа бял със стръв. А от перото ми изтича горчива, синя кашка кръв.



Пенка БАНГОВА

Всяка работа си има екзотични долини, при моята това е непрестаният поток от хора. Когато е пълноводен, кръвта в ушите ми гадно шуми. Но шом е спокоен и бавен, изпитвам удоволствие, подобно на изживяването в театър. Аз съм публиката, клиентите – артистите. Действието се развива в модерна банка. По осем часа съм зад компютър, разположен срещу вратата. Удобна позиция, тъй като виждам посетителя в мига на отварянето ѝ и несъзнателно започвам да гадая ще долива или ще смучи от влога си. Съчинявам истории за неговия живот. Става ми приятно, когато позная създад ли е семейство или е самотник. Ех, може би търся инстинктивно градина, по-различна от ежедневието, в което газя, защото ако се оградя единствено с мисли по моя егониет-съпруг и любимия ми малък ревяло, по ранните емоции на поотрасналата ми дъщеричка, чийто рожден ден е поредната годишнина от смъртта ми като художник, към всичко това прибавете безкрайната армия от цифри, то отдавна да са ми връчили

ОСМИЯ ГО СЪТВОРЯВАМ САМ...

СНЕЖАНА

На зимата от фойерверка бял снежинка ли в окоето ми остана? От кой ли, дяло Коледа, чувал изсипа тази сага за Снежана?

Снежана – несънувано преди пакетче в целوفан и станиоли. Снежана – с двете северни звезди и в пазвите с черешките наболи.

Снежана – даже днес – до колене през спомена шапука ли, шапука. Снежана като сребърно сърце, подложило муцунка на капчука.

Снежана от любов не се бои. напротив – любовта ѝ е подвластна. Снежана на прозорчето брои снежинка след снежинка – да порасне.

Ала стрелката миг след миг сече и времето самò се отброява. Настръхна скоро цялото градче: Снежана през нощта любов продава.

Снежана, мой разбит иконостас, паричке моя в ледения купел, Ако те срещна, с детството си аз поне един твой поглед ще си купя!

И вали. И секундите пръснати по стъклата умират. Вали. Не е рано, нито е късно болни нерви човек да кали.

Под стрехите и птичите даже търпеливо ще чакат до зрач. Еква смях заядлив и протяжен, който много прилича на плач.

За объркани дни и сезони, за докрай немечтани мечти, най-човешко е днес на балкона с тъмен глас да въздъхнеш и ти.

Но разбираш: кураж ще е нужен в твой утрешен делник на мъж. Потърси го пак в този бездушен и проточен от седмица дъжд.

Над света – почти ненадейно и с преглътнати нотки в гласа, малка птичка опитва да пее, толкоз мъничка – като сълза.

НАЗДРАВИЦА

Не чаша, а камбана да звъни и мъжко вино нека ме опи! Обичам неприсътните жени с опалващ дъх и лебедови шии.

Искрата, след която тръгвам спял. Сълзата от безсилие и сила. И долната кора на моя хляб, солта където се е утаила.

Обичам сладостта на всеки плод. Възторзите, разтърсващи до кокал. Реките, през които няма брод. Пътеките в единствена посока.

Пожарите по късен листопад. И върховете, дето вихър жъне. И зиналите бездни като ад... Дано в тях всяко зло да се продъни!

Ще се спусна по тихата уличка – скрита вена в големия град. Там и порти, и зидове гшушени със сърца от бръшляни туптят. Като стари другари смокините ме потупват по рамото с длан. Цъфва люлякът – синьото в синьото, сякаш спомен е, сякаш мечтан. През липите, през къщите сънени плисва слънцето златна река и подтичват напред калдъръмите – ситни стъпки на боси крачка. Рижа котка разплита на покрива този дълъг от мигове ден. И ме гледа прозорчето кротко с две невинни очи – като мен.

ИНТЕРВЮ

За любовта ли? –

Имам белег. Помня я. Нападна ме тогава подло тя. Покръсти ме в целувката на огъня, а после като болка овехтя.

Сега я влача в себе си, жигосана с печата на един застинал взрив. Но ето как разбирам аз въпроса ви: живял ли съм или съм просто жив.

килограма череша иска да добави още пет. Да, колкото е по-мизерен един влог, толкова по-невзрачни са следващите постъпления - отдавна съм го установила.

На тридесет и първия ден пак дойде миловидно засмяна и пак извади от портмоненцето си хилава банкнота. Едва се стърнях да не я клъвна с въпроса защо я носи. За подобна сума никой няма да ѝ разбие вратата. Но вместо да се зяям, нещо, което често правех, се усмихнах. Ненапразно народът казва: Каквото повикало, такова се обадило.

Когато влезе за шести път, бях сама и явно, чувстваща недоумението ми, усмихната заговори: - Извинете, създавам ви излишна работа. Но парите са мамини. Накара ме да открия влог на мое име, за да ми е по-лесно да ги ползвам.

- Добре, че и толкова може да спестява – кисело разтегнах устни.

- О, пенсията ѝ е от най-малките, но живее при мен.

- Само така е възможно. А вие защо не идвате поне на четири месеца веднаж?

Тя мило се засмя. - Мама е на осемдесет и шест. Отдавна не пазурава и не е наясно колко нищожна е сумата. Разбираме ли! Тя си мисли, че левовите тежат както по-рано. А не ѝ обяснявам, защото... Защо да я лишавам от самочувствие! – очите ѝ заблестяха. – Много ми е приятно да я гледам, когато се върна от банката. Разтваря договора. Мечтае гласно как ще мога, без да се притеснявам от цените, да я погребя, и как винуите ще си купят нещо солидно за спомен. Милва хартията и се радва, сякаш е малко дете.

ВЪРХОВНОТО ИЗПИТАНИЕ: РОМАНЪТ “ГРАДИНАТА С РАЗПЯТИЕТО” ОТ МАРТЕН КАЛЕЕВ

София АНГЕЛОВА

Романът “Градината с разпятието” от Мартен КАЛЕЕВ подлага героя си на ни



повече, ни по-малко най-върховните, екзистенциално универсалните изпитания – изпитанието да останеш жив и изпитанието да бъдеш човек.

Зази цел романовата стратегия избира герой, максимално освободен от всякакви връзки със света отвъд “инкубатора”, тоест приюта за изоставени деца. В момента на срещата с читателя неговият единствен свят, живот, спомени, опит, отношения с другите хора се свеждат до изолирания и затворен свят на приюта. Но дори в това затворено, със свои закони и правила, с лишеноста му от родителска близост, ласка, нежност и грижа пространство, героят се отличава от другите му обитатели с тотални липси. Ако другите имат, макар и недобро- съвестни, родители, спомени или поне следи от предишното си битие на нечий “деца”, то Йоан Найденов е намерен чисто гол, в съвършено празен кашон, без документи, без бележка за име или поне рождена дата, без дори пелени или някаква завивка, пред входа на “инкубатора”, което обезпосава невъзможността да бъде осиновен, да излезе отвъд оградата на приюта и да заживее в истинско семейство. Тези отлики от другите са продължени с внушенията за особеното заболяване, различното възприемане на света и художническия талант на момчето.

Животът в “инкубатора” на пръв поглед не се отличава от стереотипните представи за подобно място – персонал, който си позволява да покрива от помощите на задължителния американец безмилостнобавен ексекютор... Със спокойна походка жената напусна заплата.

След нея никой не влезе, но и не изпитах необходимост от човешкия поток. Екзотичните долини, в които ме отвеждаше, ми помагаша да бягам от себе си. Обаче в този миг желях да остана сама. Притворих очи и смело надникнах в душата си, там, където се спотайваше разочароването, че вместо пред бялото платно съм навдесена над цифри. И за първи път съзрях виновника! Това не беше нито мъжът ми, нито децата, а аз. Да! Аз, защото твърде много бързах с наградата...

Свеход глава. После още дълго се застоях из нишите на своя мир. А след работа, вместо да тръгна по най-краткия път към къщи, се отбих в “Стария дрян” и въпреки че когато видях числата върху етикетите, краката ми се подкосиха, купих от любимия сладкиш на майка, като си обещах да ѝ кажа, че струва жълти стотинки.

И странно, на вършеца в сърцето ми нахлуха флуидите на омайващото чувство, изпитвано от мен през великденската нощ, шом запяха камбаните.

дата отвън приюта. От друга страна, тя е родовата кръв като отречена възможност за Йоан, но и като отказът от нея на Джето и Ади поради ужасяващите споменени от живота в собствените им семей-

ства. Тя е буквализираната метафора за връзката между обитателите и персонала на “инкубатора”, когато всички до един отиват да дадат своята кръв за спасението на Кроки. Тя е върховното измерение на усещането за братство, за общност, солидарност, взаимопомощ, семейственост, различна от общоприетите представи за отношенията в нормалните семейства, дори за превъзходство над закриляните от своите родители: “Тия зализани помизрчета... и минута не могат да издържат... на

наше място. Нали... сме... копелета... Значи... сме... братя?“. Защото... сме братя...”

Това братство, тази метафорична кръв, която се дарява, но не се продава, е възлов шрих в постепенното и умело наслагване на боите в обрисването на картината на сложния и нееднозначен живот на хората в приюта. Тя е и важно стъпало по пътя на героя не към простото и буквално оцеляване, но и в постигането на смисъла на човешкото.

Другата важна стъпка са символичните бащи и майки – учителят по география, професорът художник и съпругата му, които се намесват в живота на Йоан, за да му открият истината, че Доброто е възможно и налично дори в епохата, на която червеното на кръвта най-много отива.

В тази именно епоха, в която думата “ценности” се е превърнала в клише, десемантизираща се е, и навява на читателя по-скоро негативни, отколкото позитивни асоциации, романът на Мартен Калеев задълхано се опитва да ни върне към универсалните ценности и универсалните стойности:

- отговорността на обществото към живота на едно дете, на всяко дете;
- приятелството (Джето);
- духовното бащинство и майчинство (учителят по география, професорът Симеонов, деля Витка), като по-важни от случайното, нежелано, безотговорно, а често и престъпно родителство;
- солидарността (Кроки);
- отстояването на себе си и собствения свят (Йоан, професорът);
- любовта (Малена)
- надеждата (финалът).

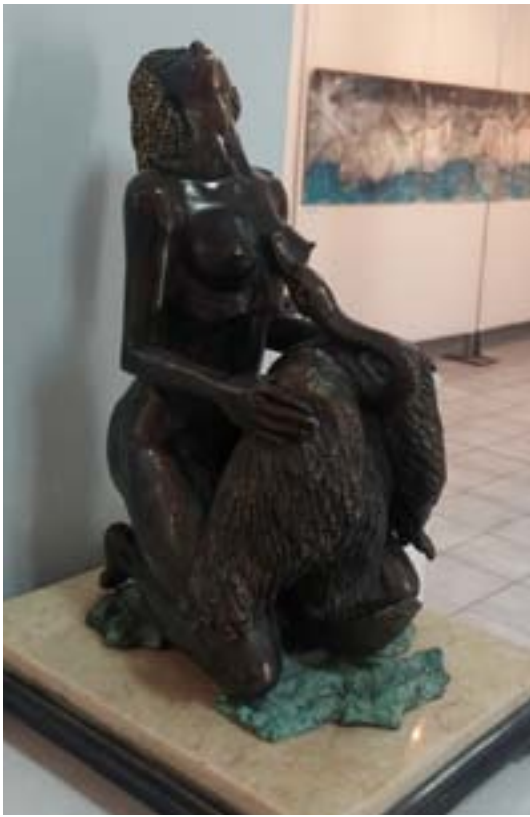
Прави го чрез различни наративни техники:

- аз-разказа като автентичното говорене за себе си;
- задълхани диалози, имащи всъщност характер на спор със себе си;
- редуване на детайлно описание на вътрешни преживявания и остросюжетни събития (разследване на убийство, саморазпъването на кръст на професор Симеонов като единственият достоен начин за протест, трагичен инцидент);
- монолози, сумиращи смисъла (“Послеслов“).

Прави го чрез аналогните с Новия Завет – градината, разпятието, Малена/Магдалена.

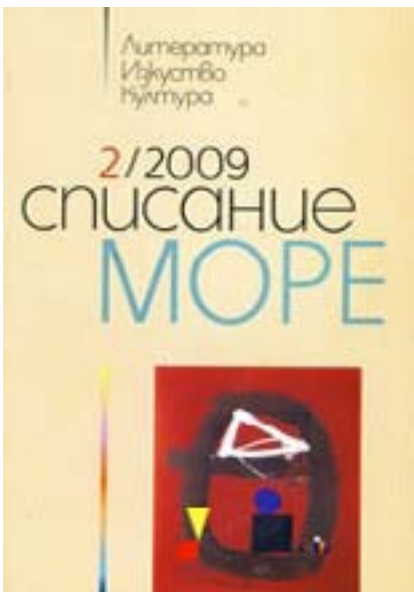
Прави го и чрез своята, бих я нарекла просвещенско моралистична позиция, връщането към която, към моралните принципи на Просвещението, все по-често се промъква, ако и маргинализирано, в срещите ми с публицистични, научни и художествени текстове. Моралистична, но не и дидактична, доколкото романът е намерил тънката граница между тях.

За разлика от други критически гласове, аз не бих правила аналогии между “Градината на разпятието” и други творби на световната и българската литература, защото смятам, че външните влияния са асимилирани, за да се получи едно органично самотитно цяло, което е и достойнство на тази творба. Що се отнася до аналогните с Маркес или Радичков, те са само най-общи и типологични: да провидиш универсалното за човешкия свят през едно единично, своеобразно, дори екзотично, откъснато от света пространство. Изборът може да е Макондо, може да е Старопатица, може да е и изборът на Мартен Калеев - “инкубаторът”, приютът за изоставени деца в едно малко градче на Българския Северозапад. “Градината на разпятието” е разказ за търсенето на истина за нас тук и сега, за епохата ни, на която червеното на кръвта нанстина най-отива, но и за пътищата към отстояването на човешкото винаги и навсякъде.



Велин ДЕЧКОВ, Леда и Лебеда

P.S. Този критически етод излиза с доста голямо закъснение след появата на романа. Авторката на етода е длъжна да отбележи в свое оправдание, че това е симптоматично закъснение, породено от факта, че въпреки почти възрожденските усилия, но и академичната компетентност на няколко наистина професионални харвени и електронни издания, основният фокус на литературния живот е все пак столицоцентриран. Коего поража притеснения (не само мои, мисля), че някъде в “периферията” може да се появи наистина стойностна литература, която да убегне от критическия поглед.



През 2018г. се навършват 10 години от публикуването на брой 1 на общинското издание за литература в Бургас - сп. "Море". През 2009г. редакторски екип от известни бургаски автори, излъчени от старото Писателско дружество - Бургас, в състав: Иван Суханов, Росен Друмев и Георги Ингилзов - се яви на общинския конкурс с своя концепция за възстановяване на литературната форма на сп. "Море", чийто последен главен редактор е бил Христо Фотев. Журито (проф. Светлозар Изгов, проф. Михаил Неделчев, Георги Константинов, Недялко Йорданов, Йорданка Атанасова, Весела Йорданова и издателят Денчо Михов) повери общинското издание на настоящия екип, назначен със заповед на кмета Димитър Николов. Бюджетът на изданието се дава всяка година от ОбС Бургас. Започвайки работа практически от котла нула - през годините списанието набра авторитет пред най-качествените български поети и писатели и се утвърди в национален мащаб, като даде национална трибуна на множество местни и национални творци, художници, лит. критици, преводачи и др., както и на множество дебютанти на различна възраст. Списанието е многократно представяно и среща ентузиазирани прием сред творците от други градове на страната, част от които оформят кръга на сътрудниците на списанието. То е многократно представяно по БНТ, БНР, СУ, Перото НДК и др., както и в най-престижните български вестници. От няколко години списанието е с редовности от известни български творци. Списанието има раздел за превода на литература, където има публикации с приносен характер – за първи път бе публикувана поезията на Варлам Шаламов например, и др. Към списанието се оформи критически екип от автори, представящи новозидели книги, годишни доклади за литературната продукция и пр. Списанието създаде трайни връзки с Унгарския културен институт, който гостува на страниците му няколко пъти, (също и в-к "Съвременен"). Екипът на списанието е в добри отношения с голяма част от литературите от Института за литература към БАН, СУ, НБУ и др., които чрез авторски публикации често гостуват на страниците му. Екипът на списанието е благодарен на общинската администрация и лично на г-н кмета за възможността и престижа в Бургас да се издава елитно литературно издание без цензура. Автономията е жизнено важна за всяко литературно издание, което е решило да остави следа в националния литературен процес. От една година списанието бе прекъснато (вероятно със замисъл за местно самоуправление?) към учредено неоподатено с добри намерения Сдружение на бургаски писатели, организации, които все още доизпитват своята идентичност и легитимност пред обществото. (Впрочем идеята за Дом на писателите „Христо Фотев“ също произхожда от екипа на сп. Море). Екипът на списанието очаква добро-намерено съдействие и разумна политика от страна на отговорните лица на тази организация, която надяваме се осъзнават и отчитат, че списанието е представителното лице на бургаската „литературност“ и че постигнатите резултати са плод на дългогодишния индивидуални усилия на редакторите, които реформираха списанието в движение, и вез прилагане на висок експертен критерий и критерий, подплатени с компетентността и литературния авторитет на настоящия екип.



Първолета МАДЖАРСКА

ВЛАКЪТ НА ВТОРОТО ПРИШЕСТВИЕ

Влакът на второто пришествие
ще спре на нашата гара.
Плач на наклевали чакали,
чакащи плячка край овъглени домове.

Юда – нека като Сизифов камък,
търкаля сребърниците
в безсънните старчески нощи.
Нека пие на бавни глътки отровата
от чашата на мъдрец Сократ.
Само своите стъпки да чува
в човешката пустиня.
Да зове възмездието.

Боже, дай дълголетие на Юда.
Да изпие докрай отровата на живота.

ВЯТЪР

Във синьо са покръстени
очите житни.
Вълните разкопава
и засава пяна.
Сеяч на бури,
на акули ненаситни.
Като пастир пасажите
подгонва рано.

Рибарите плетат му
мрежа-наметало.
Намятат ласото
на табора му волен.
Танцуват вечер
люспи от луна на бала.
Обувките им са протрити
и овални.

Във синьо са покръстени
очите житни.
Вълните разкопава
и засава пяна.
Метличини в позете
на детето се оплитат.
Пресява пясъка на времето си
сутрин рано.

ВАЛИ

Вали. Отчайващо вали.
Вървя по тротоара.
Подгизнала е сянката ми и боли.
Самотно влачи се след мен,
от грижи натежала.
Небесната вода е напоила мислите,
крилете им не могат да отлитат.
От спомени и сълзи са пречистени.
И дъжд в очите влиза,
погледна ли нагоре,
отпитваща се да прозря в отвъдното.
А радостите издрейбняват.
Потичат мравешки сълзи,
пътечки къдрят...

Къде са малките житейски слънчица.
Аз пак ги търся точно под носа си.
Вали. Отчайващо вали.
Вървя по тротоара.
И сянката самотно влачи се след мен,
от грижи натежала.



Александра ИВОЙЛОВА

Всяка година Румънският между-
народен фестивал „Поетични вечери в
Куртя де Арджиш“, съвместно с Ака-
демично международно издателство
«Orient-Occident», издава двуезични
поетични сборки на участници във
фестивала – на родния език на автора
и на румънски.

„НЕБЕСНИ МАНСАРДИ“ на вар-
ненската поетеса Станка БОНЕВА
(превод на румънски – Лана Валерия
Думитру) ни въвежда в свят на образ-
ност, граничеща понякога със сюрреа-
лизъм, но всъщност достигаща до па-
радоксите на действителността, които
по особен начин обемат всеобхватното;
в свят на сетивност – преплитане на
усещания, картини и понятия, път към
онова, което трудно може да се изкаже.
Сцени от всекидневното се съизме-
рват с изконното, вечното. Значими
са и „поредното утро“, и „красивото
начало на земята“. Светът, сътворен
от разнородни пространства, диша в
единство, човекът се слива с дървета,
облаци, море, дъжд – с пейзажа, но и с
предметите, с музиката ... Навсякъде
ще открием майсторство на превъплъ-
щенията, жонглиране с понятия, които
плавно преминават едно в друго. „Най
от кишаво утро/ с резен кисело слънце/
преизпълва простора“, но „Ти ме водил
през себе си,/ стиснал здраво сърцето
ми,/ да намерим в мъгликата/ лодчица
незаета“ („Зимна лагуна“). Или още: „...
с тропмет в сърцето,/ със зазидана вали-
дхорна по руслото на ушната ми мида,/
с тимпан под клепачите,/ с клавиш на
пулса/ умирам“. Ст. Бонева оркестрира
чувствата си, разкрива полифонията
на една пределна скръб, болка, наречена
„Музика“. Другаде отстоява „празното
пространство“: „Довиждане/ до нови
разстояния/ сближени от/ пропузната
целувка/ преплетени чрез/ отчуждени
думи,/ въткани в пауза/безсилие/ от
обич“. Парадоксът, при който най-ист-
инското осъществяване е в несбъд-
ването, близостта –в дистанцията. Но
„Тогава името ми е/ концертна зала./
Празна“.

А ето как авторката назовава тре-
вогата: „бавни глътки“ разкриват
същността й, озадачавайки читателя.
Интуитивно сякаш Ст. Бонева тръгва
по обратния път – от най-далечното
(„пиенето на чай“), през „пулсиращата

тишина“ (и тук преносът съживява,
одухотворява образа). Напрежението се
натрупва с пестилни средства и всяко
словесно стъпало е на точното място.
За да разкрие ударно, с две думи във
финала – истинското й име: „Тревога/
Така се нарича/ пиенето на чай –/ бавни
глътки/ в пулсиращата тишина,/ преди
да звънне/ телефонът/ с гласа на чуждес-
трянния гражданин –/ детето ми“. Чрез
няколко думи читателят може да сът-
вори своя собствен разказ. Контрастът
между „чуждестрянния“, далечния,
и най-близкото същество – „детето“,
вечната рожба за майчиното сърце,
подсилва въздействието на финалния
акорд. Една пределно лаконична изява
на дълбоки и силни чувства.

В стиховете на Ст. Бонева сънят е
„топъл цветен отпечатък / по граница-
та/ между днес и утре“; думите – „въже-
играчи от една стена до друга“; „мъгли-
те са дъждът неизваляни“; любимият чо-
век – „не ме разхожда между звездите./
само хваща ръката ми навреме“. Тук ще
чуем „Песента на сушавия капитан“,
ще срещнем „Хижарката“, „Градският
луд“, „Зимната жена“ – стихове-порт-
рети, които проникват в същността
на характер-
ни типажии, в
психологията
на човека въ-
обще.

Сред този
ка л е й д о с -
коп от образи
смисльът си
проправя път,
обединявай-
ки картините,
които след-
ват една след
друга; именно
смисльът ги
води към под-
редеността на
света.

„Да си запиша ли,/ че времето не
бива да бъде бременно единствено с
неща,/ които идват, но не си отиват?“
В един риторичен въпрос авторката
приема преходността, но дълбоко в себе
си таи съпротива срещу нея.

Разнолика в своите идеи и теми,
книгата е единна все пак. Читателят
очаква изненадата на всяка нова твор-
ба – хоризонти, които не се повтарят,
но са белязани от авторовия почерк.
Преносът на „Аза“ персонафицира
чувства и понятия. „Гъгата като ма-
рионетка“ позволява на човека да
направи всичко с нея. Но той се оказва
неспособен да я накара да го напусне:
„изпратих я по алеята до завоя/ тя се
върна“. Тази наглед невъзможна исто-
рия разкрива най-реалното човешко
състояние на безсилие пред болката.

Човекът е марионетка на самия себе
си. Тук (и навсякъде) присъства тази
„хигиена на отстоянието“ (Ат. Далчев).
Без сантименталност поетесата някак
дистанцирано ни внушава чувствата
си, улавя това, което ги поражда. Ярък
пример в това отношение са стиховете,
посветени на най-близките; „Ти“, „В па-
мет на баша ми“. „Кой да предположи,
че паметта е дръжка/ понякога./ Ако
сега я хвана/ вика си/ да отворя“.

Писането при Ст. Бонева се усеща
като леко, спонтанно; словото тече с ще-
дростта на „ручей, с който сме отвор-
или

пременени“. Между заглавия и стихове
припламва искрата – метафора. Духът
на поетичното диша и в свободната
рима, и в белия стих.

В „Небесните мансарди“ са прию-
тени и „красивото начало на земята“
(„Морето първо е. После е душата.“), и
сезоните, думите „за днес или друг път“,
предателят и близкият човек, делникът
и глътката въздух, любовта – винаги
любовта, която движи случващото се,
опцветена в различни нюанси, спойка
между елементите. „Да си вземем лю-
бов, празни листи и дъжд,/ с тях ще
бъдем най-истински, ежедневните себе
си“ („Островът“).

Тези „мансарди“ са пълни със светла
носталгия. Авторката не скрива пре-
клонението си пред голямата поетеса,
копнежа си поне веднъж да влезе в ней-
ния „пашкул – космически кораб“, вед-
нъж само: „да се отдалеча от света/ за да
видя добре/ как цъфти пустинята“ („На
Вислава Шимборска“). Или желанието
си „да вегитира“, да лежи на поляната,
да се слее с тревите: „Виждаш ли онази
звезда – / горе, третата/ вляво./ Само
тя се движи/ сякаш/ Прилича на мен/
когато лежа./ а умората ми/ се движи“.



Иван БОЧЕВ, Рисунка

В подбора на съставителя (он М. Ду-
митру) началото на книгата е импресия
(„Облачна“), в която пластиката на сло-
вото следва менливите очертания на об-
лаците („По скалите ми моржове издъ-
ваха./ когато моят облак си замина,“),
а състоянията на лирическия герой се
изразяват чрез мимолетните движения
на пейзажа. Земно и космично са едно:
„Остана дракотина междузвездна/ до
белези от ланшина медовина“.

Финалът на „Небесни мансарди“
лаконично разграничава посоките на
света, материалното и духовното, ве-
чните „нагоре“ и „надолу“ – разнолики
и неделими:

По начало
хората от Изтока
предпочитат да
съзерцават природата
или
се с сливат с нея.
Хората от Запада
предпочитат да я променят.

При земетресение
на Изток
хората от последните етажи
тичат нагоре,
на Запад – надолу.
(„База и надстройка“)

ТРИУМФ НА ПОРАЖЕНИЕТО (САТИРИЧНИ МИНИАТЮРИ)

Пламен АНАКИЕВ

ПРИЧИННО-СЛЕДСТВЕНА РАЗВРЪЗКА

(По Ботев и Хайдегер)

И днес ни говорят за търпението,
за оцеляване в покорността.
Но където сочат ни спасението –
не е ли там опасността?

КЪМ ПИАРИТЕ НА ДРУГАРИТЕ

Не съм на политиката фен заклет.
Но щом искате на тоз театър
да ме водите,
намерете ми, моля ви, билет
с място сред кукловодите.

ПЕТИЛЕТКИ С КРИВИ СМЕТКИ

За бъркане в общата каца със мед
при соца имаше диктаторски ред.
Но в годините на демо(но)крация
той претърпя утилизация.
И след волно грабене отворед
не останаха ни каца, нито и мед.

ОГЛЕДАЛЦЕ, Я КАЖИ МИ

В таз маскарадна игра
на сменен министър по тъжния лик
как да разбере
оставчен ли е, или... оставчик?

КЪМ НАЙ-НАДЕЖДНИТЕ ОТ МЛАДИТЕ

Идете в партинте, и ще спечелите!
Не трепват и не мигат
кадровиците –
блят да са попълнени редиците.
Пак така и все така
издигат
нискожелите!

СЛЕД ЛУКАНОВ

Много станаха тузарите
на държавата с авоарите.

БУМЕРАНГ ПОЛИТИЦИ

Преди избори предизвикват захлас
и си мислим – такива ни трябват.
Уж нови, уж други идват на власт,
а ловко по старому ни ограбват.

ПРЕХОДНО СТАТУКВО

Пред партийните вили
и къщи на функционери
забравили са едни мили,
все вечни милиционери.

ЕКО МОЛИТВА

Пази Боже наша футболна лига
да играе в шампионската лига!



ОРИС

Тъкмо придоби
жена и метреса –
и го почерни
жълтата преса.

МИНИСТЕРСКА КРАВИЧКА

Уж смирен, тих –
прави път и на мравката.
Но не дай Боже
да му искат оставката.

ПОЗНАНИЕТО Е БЕЗКРАЙНО

И не стигат вече двата пола
за търсачите на истината гола.

ТУРСКИ ПОТОК 2

Мираж е, но според премиера
очаква ни голяма далавера.
И ето баба тръгнала към хъпа –
там на внучето да хвърли пълпа.

НАЙ-НАЙ ОТ НАЙ-НАЙ

На тази криминална планета
най-богати са тези,
които държат онези
с най-богатите досиета.

РАВНОСМЕТКА

Това е положението –
триумф на поражението!

ВСЕ ТАЯ

Вериги от книги –
вериги за книги.

СВ ЗА ПРЕД КАРДИНАЛИ СИВИ

Казвал съм неведнъж,
че съм издател,
а не предател.
Правил съм като мѣж
книги всякакви
с пари някакви,
в скандални,
в челобитни
об-сто-я-тел-ства.
Много съм и забравил.
Но ще кажа пак
и ще го река:
Ни с майстор, ни с чирак
не съм правил
ни-ко-га
ни оригинални,
ни фототипни
пре-да-тел-ства.

Иван БОЧЕВ, Рисунка



Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ
тел.: 042/649-110 , 042/980-088, GSM 0888790135
Зам.главен редактор: Красимира БОЖАНОВА
Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ
Издател: НЧ „Даскал Петър Иванов“
e-mail: lit_glas@abv.bg

Интернет страница: literaturenklas.com
IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF
УниКредит Булбанк Стара Загора
Печат: „ЛИТЕРА ПРИНТ“ АД - Стара Загора

Не се връщат и не се редактират материали!
Абонамент - само в редакцията

Ута ПШИБОШ

* * *

... като красотата
на правата линия.
която без начало и без край...
преминава през света
означава...
безкрайно нематериална...
съществува само в хората...
истинска...
чиста...
логична...

АКО БИХ

ако бих могла най-сетне
да зная повече
да стигна по-дълбоко
до нищото
все едно целостта на видяното
да стисна в шепата
черната дупка
докато избухне
както от тази дупка в хълбока
със светлината

ДЪРЖА РЪКАТА СИ НА ПУЛСА

държа ръката си на пулса
на събитията
в импулсите на Интернет
усещам ритъма
на убийствените обороти
на Земята
в програмите на телевизията

мисля си за това доколко другояче
се умира от ръката на човека
отколкото от атаката на микроба
какво се усеща
умирайки от куршум
а не от собственото си сърце

държа ръката си на пулса
усещам малката китка
на човека
пулсиращата
под пръста вена
като спусък

държа ръката си на пулса:
имам завързани ръце
усещам тътена на живота
прекрасен галоп
нищо че се втвърдява

спящата котка въздъхна
развързах ръцете си
сега мога да погалия
топлата ѝ козина
да усетя котешкото дишане
да си помисля за приятелите

но вече клонират човека
заместители на хората

*Злати ЗЛАТЕВ, Интимност***А АКО...**

А ако после
не остане нищо от нас
съществува само
постоянната изменчивост на гените
безсмисленото вцепняване на звездите
пресмятани
в твърде отстъпчиви мозъци

а в мен този предвечен вик
бързо ще се нашумят
тревата и дърветата

мисля си обаче
колко голяма е самовъзхитата
на материята

СТАРИТЕ ГОСПОЖИ

навестявам старите госпожи
разговаряме
от крехкия порцелан на телата
ме поглеждат очи
все по-прозрачни
пием чай

разговаряме за това и онова

обхващат чашите
с клонките на ръцете си
съдели са лекували са борили са се
и са раждали
приучвали са коне за езда
сега ситният крачки
и хвърлят трохи на птиците

имат лица пропукани като майолика
понякога нещо така ще кажат
че чувствам:
очите им се превръщат в тих като
оснежено утро
вик на душата за едничка дума
говоря това и онова?

От полски: Лъчезар СЕЛЯШКИХорхе Луис БОРХЕС**СЛУЧКА С ВРАГА**

Толкова години да бягам и да се на-
дявам, а сега врагът е у дома. От про-
зореца го видях да се качва мъчително
по стръмния път на хълма. Помогаше
си с бастон, трмава бастон, който в
неговите стари ръце не можеше да бъде
оръжие, а жезъл. Трудно ми бе да доловя
каквото очаквах: слабото хлопване по
вратата. Погледнах, не без носталгия,
моите ръкописи, полузавършената
чернова и съчинението на Артемидор
за сънищата, книга малко нередна там,
понеже не знам гръцки. Друг изгубен
ден, помислих. Трябваше да напъвам
с ключа, Побоях се мъжът да не рухне,
ала стори няколко неувверени крачки,

пусна бастона, който повече не видях,
и падна в леглото ми изнурен. Моето
безпокойство бе си го въобразявало
многократно, ала едва тогава забелязах,
че прилича, по начин почти братски, с
последния портрет на Линкълн. Ще да
е било четири след пладне.

Наведох се върху него, за да ме чуе:

- Човек вярва, че годините минават
за него - рекох му, - но минават и за
останалите. Тук се срещахме най-сетне
и станалото няма смисъл.

Докато говорех, бе си разкопчал бал-
тона. Дясната му ръка беше в джоба на
сакото. Нещо ми сочеше и почувствах,
че е револвер.

Каза ми тогава с твърд глас:

- За да вляза в дома Ви, прибягнах до
състраданието. Сега сте на моя произ-
вол, а не съм милостлив.

Подхванах някакви думи. Не съм
силен мъж и само думите можеха да ме
спасят. Смогнах да изрека:

- Вярно е, че преди време изтерзах
едно дете, но вие вече не сте онова дете,
нито аз оня неразумник. Пък и отмъще-
нието не е по-малко суетно и смешно от
прошката.

Тъкмо защото не съм вече онова
дете - отвърна ми, - трябва да ви убия.
Не става въпрос за отмъщение, а за из-
ява на справедливост. Вашите доводи,
Борхес, са просто хитрувания на вашия
ужас, за да не Ви убия. Вече не можете
стори нищо.

- Мога да сторя едно нещо - отвърнах
му.

- Какво? - ме запита.

- Да се събудя.

И така сторих.

КИНЖАЛЪТ*На Маргарита Бунхе*

В едно чекмедже има кинжал.

Бил е изкован в Толедо, към края
на миналия век; Луис Мелян Лафинур
го дал на баща ми, който го донесъл от
Уругвай; Еваристо Карниго някой път
го държа в ръка.

Виделите го трябва да си поиграят с
него; личи как отдавна са го търсели;
ръката бърза да стисне чакащата я
дръжка; послушното и могъщо острие
се вмести точно в ножницата.

Друго иска кинжалът.

Той е повече от структура, направен
на с метали; мъжете са го замислили и
стъкмили за една много точна цел; по
някакъв, но вечен начин той е кинжа-
лът, убил снощи мъж в Такуарембо, и
кинжалите, убили Цезар. Искане да убива,
иска да пролива внезапна кръв.

В едно чекмедже на писалището, сред
чернови и писма, безкрай сънува кин-
жалът своя прост тигров сън и ръката
се одързостява, когато го управлява, за-
щото металът се одързостява, металът,
предчувстващ във всеки допир човеко-
убиеца, за когото са го създали мъжете.

Понякога ми дожалява. Толкова ко-
равост, толкова вяра, тъй безметежна
или невинна надменност, а годините
минават безполезни.

**ХЕНГИСТ ИСКА МЪЖЕ
(449 ПР. ХР.)**

Хенгист иска мъже.

Ще се притекат от прадалечните
пясъци, губещи се из дългите морета,

от хижи, пълни с дим, от бедни земи, от
дълбоки вълчи лесовете, в чието неопре-
делено средоточие е Злото.

Орачи ще оставят ралото и рибари
мрежите.

Ще оставят своите жени и деца, за-
щото мъжът знае, че навсякъде в нощта
може да намери първите и да направи
вторите.

Хенгист наемникът иска мъже.

Иска ги, за да надвие остров, който
още не се нарича Англия.

Ще го сподирят покорни и жестоки.

Знаят, че винаги е бил пръв в мъжка
бран.

Знаят, че веднъж забравил своя дълг
за мът и че му дали обнажен меч и че
мечът извършил делото си.

С гребане ще прекосят морета, без
компас, ни мачта.

Ще носят мечове и малки щитове,
глиганообразни шлемове, заклинания
да се множат зрели посеви, смътни кос-
могонии, хунски и готски басни.

Ще завоюват земята, ала никога не
ще влязат в градовете, напуснати от
Рим, защото са неща прекалено сложни
за варварския техен ум.

Хенгист ги иска за победата, за
грабежа, за покварата на плътта и за
забравата.

Хенгист ги иска (ала не го знае) за
основаване на най-голямата империя,
за да пеят Шекспир и Уитмън, за да
владят Нелсънови кораби моретата,
за да се отдалечат Адам и Ева, уловени
за ръка и тихомълком, от Рая, който са
изгубили.

Хенгист ги иска (ала не ще го узнае)
за да очертая тези букви.

От испански: Румен СТОЯНОВ